

**УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА ЗА X КЛАС
ЗА ОБУЧЕНИЕТО, ОРГАНИЗИРАНО В ЧУЖБИНА
КОМПОНЕНТ *ЛИТЕРАТУРА***

КРАТКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Обучението по литература в X клас разширява и допълва овладените знания и придобитите умения в класовете от първия гимназиален етап, свързани с различни културни епохи, като цели овладяване на компетентности по отношение на българската литература и проявленията на различни литературни направления в нея, развива уменията за тълкуване на литературен текст съобразно жанровите и културноисторическите му характеристики.

Очакваните резултати в областта на социокултурните компетентности са свързани с овладяването на знания за светогледните идеи, характерни за българската литература от периодите между двете световни войни и след Втората световна война, както и с познаването на отношенията автор – текст – читател и с уменията за оценяване начини на въздействие на текст.

Очакваните резултати в областта на литературните компетентности са свързани с уменията за тълкуване на различни като период на създаване и жанр текстове. Литературните компетентности може да се изграждат на базата на посочените в програмата творби и на други тематично близки текстове по избор на учителя.

Очакваните резултати в областта на комуникативните компетентности са свързани с уменията за създаване и възприемане на реч (есе, резюме) както откъм смисловата ѝ, така и откъм действената ѝ страна, а също и с уменията за езиково посредничество и с интерактивните умения на ученика за културно изразяване и творчество, с развиване на неговите изследователските умения и творческо въображение.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО ЗА ПОСТИГАНЕ НА ОБЩООБРАЗОВАТЕЛНАТА ПОДГОТОВКА В КРАЯ НА КЛАСА

ОБЛАСТИ НА КОМПЕТЕНТНОСТИ	ЗНАНИЯ, УМЕНИЯ И ОТНОШЕНИЯ
СОЦИОКУЛТУРНИ КОМПЕТЕНТНОСТИ	<p>Различава светогледни идеи, характерни за българската култура през периодите между двете световни войни и след Втората световна война и обяснява прилики и разлики помежду им в контекста на културната динамика.</p> <p>Свързва изучаваните творби с имената на техните автори, с жанровете, с героите, със сюжетите и с мотивите им, с културната епоха на създаването им и съответното литературно направление.</p> <p>Идентифицира и оценява в изучавани творби от българската литература от периодите между двете световни войни и след Втората световна война специфични начини на въздействие.</p>
ЛИТЕРАТУРНИ КОМПЕТЕНТНОСТИ	<p>Тълкува изучавани творби от българската литература от периодите между двете световни войни и след Втората световна война съобразно културноисторическите им характеристики.</p> <p>Разпознава словесни форми, родове и жанрове на литературата.</p> <p>Тълкува изучавани творби съобразно родовите и/или жанровите им характеристики.</p> <p>Разпознава литературни похвати, тропи и фигури и обяснява функциите им в изучавани творби.</p>
КОМУНИКАТИВНИ КОМПЕТЕНТНОСТИ	<p>Създава есе по граждански проблем, интерпретиран в изучаван (откъс от) литературен текст с определена комуникативна цел.</p> <p>Спазва книжовните езикови норми.</p> <p>Анализира и критично оценява свои и чужди есета и свои и чужди резюмета според осъществяването на комуникативните им цели.</p>

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия
<p>I.Българската литература от периода между двете световни войни</p>	<p>Различава отличителни за българската култура от периода между двете световни войни светогледни идеи.</p> <p>Съпоставя светогледни идеи, характерни за българската литература от периода от Освобождението до Първата световна война и българската литература от периода между двете световни войни, и обяснява прилики и разлики помежду им в контекста на културната динамика.</p>	
<p>I.1. „Септември“ (Гео Милев)</p>	<p>Разпознава жанрови характеристики на поемата, проявени в „Септември“.</p> <p>Тълкува „Септември“ съобразно жанровите и/или културноисторическите характеристики на творбата.</p> <p>Познава значението на понятието експресионизъм.</p> <p>Различава проявления на характерни черти на експресионизма в „Септември“ и тълкува творбата съобразно посочените проявления.</p> <p>Оценява завършека на „Септември“ във връзка с изразените в творбата преживявания.</p> <p>Разпознава литературни похвати, тропи и фигури в „Септември“ и обяснява функциите им.</p> <p>Идентифицира и оценява в „Септември“ специфични начини на въздействие.</p>	<p>Следвоенен модернизъм</p> <p>Експресионизъм</p>

<p>I.2. „Зимни вечери“ (Хр. Смирненски)</p>	<p>Познава значението на понятието лирически цикъл.</p> <p>Разпознава жанрови характеристики на лирическия цикъл, проявени в „Зимни вечери“.</p> <p>Тълкува (откъси от) „Зимни вечери“ съобразно жанровите и/или културноисторическите характеристики на творбата.</p> <p>Разпознава литературни похвати, тропи и фигури в „Зимни вечери“ и обяснява функциите им.</p> <p>Идентифицира и оценява в „Зимни вечери“ специфични начини на въздействие.</p>	<p>Лирически цикъл</p>
---	---	------------------------

<p>I.3. „Повест“ (А. Далчев)</p>	<p>Анализира отношението между заглавието на творбата и нейните литературнородови характеристики.</p> <p>Тълкува проявите и функциите на предметната естетика в „Повест“.</p> <p>Разпознава литературни похвати, тропи и фигури в „Повест“ и обяснява функциите им.</p>	
<p>I.4. „Индже“, „Албена“ (Й. Йовков)</p>	<p>Разпознава жанрови характеристики на разказа, проявени в „Индже“ и „Албена“.</p> <p>Тълкува „Индже“ и „Албена“ съобразно жанровите и/или културноисторическите характеристики на творбите.</p> <p>Разпознава литературни похвати, тропи и фигури в „Индже“ и „Албена“ и обяснява функциите им.</p> <p>Идентифицира и оценява в „Индже“ и „Албена“ специфични начини на въздействие.</p>	
<p>I.5. „Писмо“ („Ти помниш ли...“) (Н. Вапцаров)</p>	<p>Разпознава родови характеристики на лириката, проявени в „Писмо“ („Ти помниш ли...“).</p> <p>Тълкува „Писмо“ („Ти помниш ли...“) съобразно родовите и/или културноисторическите характеристики на творбите.</p> <p>Разпознава литературни похвати, тропи и фигури в „Писмо“ („Ти помниш ли...“) и обяснява функциите им.</p>	
<p>II.Българската литература от периода след Втората световна война</p>	<p>Различава отличителни за българската култура от периода след Втората световна война светогледни идеи.</p>	

<p>П.1. „Тютюн“ (Д.Димов)</p>	<p>Разпознава жанрови характеристики на романа, проявени в „Тютюн“.</p> <p>Тълкува откъси от „Тютюн“ съобразно жанровите и/или културноисторическите характеристики на творбата.</p> <p>Разпознава литературни похвати, тропи и фигури в „Тютюн“ и обяснява функциите им.</p>	<p>•</p>
<p>П.2. „Нежната спирала“ (Й. Радичков)</p>	<p>Разпознава жанрови характеристики на разказа, проявени в „Нежната спирала“.</p> <p>Тълкува „Нежната спирала“ съобразно жанровите и/или културноисторическите характеристики на творбата.</p> <p>Разпознава литературни похвати, тропи и фигури и обяснява функциите им в „Нежната спирала“.</p> <p>Идентифицира и оценява в „Нежната спирала“ специфични начини на въздействие.</p>	
<p>П.3. „Дърво без корен“ (Н. Хайтов)</p>	<p>Разпознава жанрови характеристики на разказа, проявени в „Дърво без корен“.</p> <p>Тълкува „Дърво без корен“ съобразно жанровите и/или културноисторическите характеристики на творбата.</p> <p>Разпознава литературни похвати, тропи и фигури в „Дърво без корен“ и обяснява функциите им.</p>	

В часовете за развиване на комуникативните компетентности в компонента ЛИТЕРАТУРА се предвижда работа върху следната тема:

Тема	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия
<p>Есе по граждански проблем, интерпретиран в изучаван (откъс от)</p>	<p>Познава особеностите на есето.</p> <p>Създава есе по граждански проблем, интерпретиран в изучаван (откъс от) литературен текст.</p>	

литературен текст.	Спазва книжовните езикови норми. Анализира и критично оценява свои и чужди есета по граждански проблем.	
--------------------	--	--

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА в X клас е от 72 до 90 часа. Разпределението на часовете между компонентите *Български език* и *Литература*, както и между модулите в компонента *Български език* е по преценка на преподавателите.